

Episodio 24: Rebelión en el Beit Midrash I - Raban Gamliel Vs. Rabí Ioshua

Fuente: Brajot 27b

תנו רבנן: מעשה בתלמיד אחד שבא לפני רבי יהושע, אמר לו: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר ליה: רשות. בא לפני רבן גמליאל¹, אמר לו: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר לו: חובה. אמר לו: והלא רבי יהושע אמר לי רשות! אמר לו: המתן עד שיכנסו בעלי תריסין לבית המדרש.

כשנכנסו בעלי תריסין, עמד השואל ושאל: תפלת ערבית רשות או חובה? אמר לו רבן גמליאל: חובה. אמר להם רבן גמליאל לחכמים: כלום יש אדם שחולק בדבר זה? אמר ליה רבי יהושע: לאו. אמר לו: והלא משמך אמרו לי רשות! אמר ליה: יהושע, עמוד על רגליך ויעידו בך! עמד רבי יהושע על רגליו ואמר: אלמלא אני חי והוא מת - יכול החי להכחיש את המת, ועכשיו שאני חי והוא חי - היאך יכול החי להכחיש את החי?

היה רבן גמליאל יושב ודורש, ורבי יהושע עומד על רגליו, עד שרננו כל העם ואמרו לחוצפית התורגמן: עמוד! ועמד.

אמרי: עד כמה נצעריה וניזיל? בראש השנה אשתקד צעריה, בבכורות במעשה דרבי צדוק צעריה, הכא נמי צעריה.

Enseñan nuestros maestros: ocurrió cierta vez que un cierto estudiante fue delante de Rabi Ioshua y le dijo: ¿La plegaria vespertina (Arvit) es opcional u obligatoria? Le dijo: opcional. Fue delante de Raban Gamliel y le dijo: ¿La plegaria vespertina e opcional u obligatoria? Le dijo: obligatoria. Le contestó: Y aún así Rabi Ioshua me dijo que era opcional. Le dijo: espera hasta que entren los “gladiadores de la Torá”[1] a la casa de estudios.

Cuando entraron los “gladiadores de la Torá” se paró el cuestionador y preguntó: ¿La plegaria vespertina (Arvit) es opcional u obligatoria? Le dijo Raban Gamliel: obligatoria. Le dijo Raban Gamliel a los sabios: ¿Hay algún hombre que discuta está posición? Dijo Rabi Ioshua: no. Le dijo: ¿Acaso no me dijeron en tu nombre que es opcional? Le dijo: “Ioshua, ponte de pie para que puedan testificar contra ti”. Rabi Ioshua se paró y dijo: si yo estuviera vivo y él (el estudiante) muerto, el vivo podría contradecir al muerto. Sin embargo ahora que ambos estamos vivos ¿cómo el vivo contradecirá al vivo?

Raban Gamliel [estaba] sentado y enseñando, mientras que Rabi Ioshua estaba parado sobre sus piernas hasta que todo el pueblo murmuró y le dijo a Jutzpit el Meturgeman[2]: para. Y el paró.[3]

Dijeron: ¿Hasta cuándo seguiré apenando [a Rabi Ioshua]?

(1) Lo apenó el año pasado en Rosh Hashaná

(2) Lo apenó en el tema de los primogénitos en el incidente con Rabi Tzadok

¹ רבן גמליאל דִּיבְנָה (או: רבן גמליאל השני) חי בשלהי המאה הראשונה ותחילת המאה השנייה לספירה. היה מנהיג רוחני ונשיא ישראל אחרי המרד הגדול וחורבן בית המקדש השני. בן למשפחת עורך המשנה.

<p>תא ונעבריה! מאן נוקים ליה? נוקמיה לרבי יהושע? בעל מעשה הוא; נוקמיה לרבי עקיבא? דילמא עניש ליה, דלית ליה זכות אבות; אלא נוקמיה לרבי אלעזר בן עזריה, דהוא חכם והוא עשיר והוא עשירי לעזרא. הוא חכם - דאי מקשי ליה מפרק ליה, והוא עשיר - דאי אית ליה לפלוחי לבי קיסר אף הוא אזל ופלח, והוא עשירי לעזרא - דאית ליה זכות אבות ולא מצי עניש ליה.</p> <p>אתו ואמרו ליה: ניחא ליה למר דליהוי ריש מתיבתא? אמר להו: איזיל ואימליך באינשי ביתי. אזל ואמליך בדביתהו. אמרה ליה: דלמא מעברין לך? אמר לה: [לשתמש אינש] יומא חדא בכסא דמוקרא ולמחר ליתבר. אמרה ליה: לית לך חיותא. ההוא יומא בר תמני סרי שני הוה, אתרחיש ליה ניסא ואהדרו ליה תמני סרי דרי חיותא. היינו דקאמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה, ולא בן שבעים שנה.</p> <p>תנא; אותו היום סלקוהו לשומר הפתח ונתנה להם רשות לתלמידים ליכנס. שהיה רבן גמליאל מכריז ואומר: כל תלמיד שאין תוכו כברו - לא יכנס לבית המדרש. ההוא יומא אתוספו כמה ספסלי. אמר רבי יוחנן: פליגי בה אבא יוסף בן דוסתאי ורבנן, חד אמר: אתוספו ארבע</p>	<p>(3) Y ahora también lo está apenando</p> <p>Vayamos y depongámoslo. ¿Quién ascenderá en su [lugar]? ¿Subiremos a Rabi Ioshua? Él está involucrado en el asunto. ¿Subiremos a Rabi Akiva? Quizas él [Raban Gamliel] lo dañe porque carece del merito de los ancestros. Sino que subamos a Rabi Eleazar ben Azaria, quien es sabio, rico y es el decimo [descendiente] de Ezra. Es inteligente y cualquiera que haga una pregunta compleja el podrá resolverla. Es rico, para el caso que haya que pagar honor al emperador. Y es un decimo descendiente de Ezra, tiene merito de los ancestros y él [Raban Gamliel] no va a poder dañarlo.</p> <p>Fueron y le dijeron a él [Rabi Eleazar]: ¿Consentiría nuestro maestro en ser el presidente de la academia? Les dijo: déjeme consultarlo con la gente de mi hogar. Fue y le consultó a su mujer.</p> <p>(1) Ella le dijo: ¿Quizás ellos te depongan a ti [también]? Él le dijo: hay una tradición: “uno aumenta el nivel de santidad pero no lo disminuye”</p> <p>(2) Ella le dijo: ¿Quizás él [Raban Gamliel] te dañe? Él le dijo: [la gente suele decir] “deja que un hombre use una copa de honor un día incluso si se romperá al día siguiente.</p> <p>(3) Ella le dijo: No tienes el pelo blanco. Aquel día él tenía 18 años. Un milagro ocurrió para él y fue coronado con 18 “coronas” de pelo blanco. Esto es lo que está dicho (Mishná, Berajot 1:5): “Rabi Eleazar ben Azaria dijo: soy yo como de setenta años”, [como de] y no de setenta años.</p> <p>Se enseñó: En aquel día sacaron a los guardias de la puerta y le dieron a los estudiantes el permiso para que ingresen; ya que Raban Gamliel había declarado y dicho: “Todo estudiante cuyo interior no sea como su exterior, no podrá entrar al Beit Hamidrash”.</p>
--	---

מאה ספסלי; וחד אמר: שבע מאה ספסלי.

הוה קא חלשא דעתיה דרבן גמליאל, אמר: דלמא חס ושלום מנעתי תורה מישראל. אחזו ליה בחלמיה חצבי חיורי דמליין קטמא. ולא היא, ההיא ליתובי דעתיה הוא דאחזו ליה.

תנא: עדיות בו ביום נשנית, וכל היכא דאמרינן בו ביום - ההוא יומא הוה. ולא היתה הלכה שהיתה תלויה בבית המדרש שלא פירשהו. ואף רבן גמליאל לא מנע עצמו מבית המדרש אפילו שעה אחת, דתנן: בו ביום בא יהודה גר עמוני לפניהם בבית המדרש, אמר להם: מה אני לבא בקהלא? אמר לו רבן גמליאל: אסור אתה לבא בקהלא; אמר לו רבי יהושע: מותר אתה לבא בקהלא. אמר לו רבן גמליאל: והלא כבר נאמר: +דברים כ"ג+ לא יבא עמוני ומואבי בקהלא ה'! אמר לו רבי יהושע: וכי עמוני ומואב במקומן הן יושבין? כבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל את כל האומות, שנאמר: +ישעיהו י"א+ ואסיר גבלות עמים ועתודותיהם שושתי ואוריד כאביר יושבים, וכל דפריש - מרובא פריש. אמר לו רבן גמליאל: והלא כבר נאמר: +ירמיהו מ"ט+ ואחרי כן אשיב את שבות בני עמוני נאם ה' - וכבר שבו. אמר לו רבי יהושע:

Aquel día muchos bancos fueron añadidos. Rabi Iojanan dijo: "Abba Yosef ben Dostenai y los sabios están en desacuerdo. Uno dice que fueron 400 los bancos añadidos y el otro dice que fueron 700 los bancos añadidos."

Así se debilitó el espíritu de Raban Gamliel. Dijo: "Quizás, Dios no lo permita (Jas veShalom), frene la Torá para Israel". Le mostraron a él en un sueño toneles blancos llenos de cenizas. [Sin embargo] este no era el caso, solo le mostraron a él aquel sueño para apaciguar su espíritu.

Se enseñó: Aquel día enseñaron el tratado de Eduiot, y toda vez que aparezca [en la Mishná] "aquel día", aquel fue el día. Y no hubo ni una sola halajá que quedó pendiente de resolución en el Beit Hamidrash. E incluso Raban Gamliel no se abstuvo del Beit Hamidrash ni siquiera por una hora. Por cuanto se enseña que aquel día fue hacia el Beit Hamidrash Iehuda el converso Amonita y les dijo: ¿Se me está permitido entrar a la congregación? Le dijo Raban Gamliel: tienes prohibido entrar a la congregación. Le dijo Rabi Ioshua: te está permitido entrar a la congregación. Le dijo a él [a Rabi Ioshua]: ¿No está dicho acaso (Debarim 23:4): "no entrará el amonita y el moabita a la congregación de Israel"? Le dijo a él Rabi Ioshua: ¿Acaso Moab y Amon están en sus lugares de origen? Ya ha ascendido Sanjerib, el rey de Asiria, y a confundido todos los pueblos ya que está dicho (Ishaiahu 10:13): "quité las fronteras de los pueblos, saquéé sus tesoros, y como *hombre* fuerte abatí a *sus* habitantes." Y todo lo que está separado, se separa de la mayoría[4]. Le dijo Raban Gamliel: ¿Acaso no está dicho (Irmiahu 49:6): "y luego restituiré a los hijos de Amon a su sitio dice el Eterno", y ya regresaron. Le dijo Rabi Ioshua: ¿Acaso no está dicho (Amos 9:14): "restituiré a mi pueblo

<p>והלא כבר נאמר: +עמוס ט' + ושבתי את שבות עמי ישראל - ועדיין לא שבו. מיד התירוהו לבא בקהל.</p> <p>אמר רבן גמליאל: הואיל והכי הוה, איזיל ואפייסיה לרבי יהושע. כי מטא לביתה, חזינהו לאשיתא דביתה דמשחרן. אמר לו: מכותלי ביתך אתה ניכר שפחמי אתה. אמר לו: אוי לו לדור שאתה פרנסו, שאי אתה יודע בצערן של תלמידי חכמים במה הם מתפרנסים ובמה הם נזונים. אמר לו: נעניתי לך, מחול לי! לא אשגח ביה. עשה בשביל כבוד אבא! פייס.</p>	<p>Israel”, y todavía no lo ha restituido? Inmediatamente le permitieron ingresar a la congregación.</p> <p>Dijo Raban Gamliel: “Así fueron las cosas, iré y apaciguaré a Rabi Ioshua”. Cuando llegó a su casa, vio que las paredes de su casa eran negras. Le dijo a él: <i>“Por las paredes de tu casa es evidente que eres un herrero”</i>. Le contestó: “Ay de la generación en la cual tu eres su líder, ya que no sabes de la amargura de los sabios, de que se sostienen ni de que se alimentan”. Le dijo: “Me disculpo ante ti, perdóname”. Él no le prestó atención. [Raban Gamliel le dijo]: “Hazlo por el honor de mi padre”. Lo perdonó.</p>
--	--

[1]Literalmente Baalei Trisin son los “hombres de los escudos”, Rashí en su comentario hace referencia a que se refiere a los sabios que pelean los unos con los otros en materia de Halajá.

[2]El Meturgueman era el traductor que comunicaba a las multitudes las enseñanzas de Raban Gamliel. Es interesante el nombre que se le da: Jutzpit. En hebreo Jutzpá es desfachatez.

[3]La Guemará hace un juego intencional con la palabra Laamod, ya que Rabi Ioshua estaba de pie y ahora utilizan la misma raíz para decir “cállate (es decir: parar de hablar)”.

[4]Lo que está separado, y distinguido de la mayoría no obstante adquiere el estatus de aquella mayoría (y en este caso la mayoría era la mixtura y no el pueblo amonita)